

До 85-річчя Харківської державної академії культури

УДК 378.4(477.54-25)ХДАК

В. М. ШЕЙКО,
М. М. КАНІСТРАТЕНКО,
Н. М. КУШНАРЕНКО

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розглядаються питання розвитку Харківської державної академії культури. Аналізуються матеріали, що свідчать про її досягнення та перспективи розвитку на тлі євроінтеграційних процесів сучасності в добу глобалізації.

Ключові слова: академія культури, культуротворчий процес, мистецтво, культурологія, соціальні комунікації, болонський процес.

Рассматриваются вопросы развития Харьковской государственной академии культуры. Анализируются материалы, свидетельствующие о ее достижениях и перспективах развития на фоне евроинтеграционных процессов современности в эпоху глобализации.

Ключевые слова: академия культуры, культуротворческий процесс, искусство, культурология, социальные коммуникации, болонский процесс.

The issues of the development of the Kharkiv State Academy of Culture are considered. The materials on the achievements and the prospects of the development of the Academy on the background of European integration processes of the present time in the era of globalization are analyzed.

Key words: Academy of culture, culture creating process, art, cultural studies, social communication, Bologna process.

У 2012/2013 н. р. Харківська державна академія культури як науково-освітній центр культурно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямувань активно працювала по всіх напрямках своєї діяльності: навчальної, наукової, науково-методичної, виховної, організаційної, кадрової, фінансово-господарчої та ін. Посилювали її вплив на суспільство через освіту, науку та творчо-виконавську діяльність, а також її роль у поширенні національних, європейських і світових культурних цінностей. Потужний науково-педагогічний склад академії сприяв якісній підготовці нової генерації фахівців (бакалаврів, спеціалістів, магістрів), наукових і науково-педагогічних кадрів (докторів і кандидатів наук) не лише для України, а й інших країн. Зміцнилося наукове й навчальне співробітництво ХДАК із вищими навчальними закладами України та країн світу тощо.

Одним із головних показників якісного функціонування ВНЗ є результативність [2, с. 1022] усіх напрямів його діяльності [1, с. 587].

Серед основних результатів ХДАК у 2012/2013 н. р. можна назвати:

- організаційне впорядкування структури академії, створення нових кафедр, перейменування кафедр і факультетів: кафедра культурології як випускова за спеціальністю «Медіа-комунікації» перейменована в кафедру культурології та медіа-комунікацій; кафедра менеджменту — у кафедру менеджменту і адміністрування, факультет управління та бізнесу. Створена окрема кафедра туристичного бізнесу як випускова за напрямом підготовки «Туризм». Нині в структурі академії 30 кафедр, 8 факультетів, Центр міжнародної освіти і співробітництва, Центр безперервної освіти;
 - ліцензування та акредитація окремих освітніх напрямів: акредитація магістерських програм зі спеціальностей «Менеджмент соціокультурної діяльності» та «Медіа-комунікації», ліцензування нового для ХДАК напрямку «Реклама»;
 - удосконалення навчального процесу через активне впровадження кредитно-модульної системи навчання, новітніх освітніх та інтерактивних технологій;
 - виконання державного замовлення на випуск та набір бакалаврів, спеціалістів і магістрів;
 - проведення вперше на базі ХДАК за підтримки Міністерства культури України міжнародного симпозіуму з питань культурно-мистецької освіти, в якому взяли участь близько 100 науково-педагогічних працівників зі США, Китаю, Росії, Данії, Латвії та ін.;
 - ініціювання введення до Переліку спеціальностей, за якими може бути присуджений науковий ступінь, нової наукової спеціальності «17.00.08 — хореографічне мистецтво» в галузі мистецтвознавства;
 - проведення міждисциплінарного круглого столу «ВНЗ культури і мистецтв в єдиному освітньому просторі», прийняття рекомендацій, надсилання їх до Міністерства культури України, корегування на їх основі «Концепції розвитку Харківської державної академії культури як науково-навчального центру»;
 - членство провідних викладачів ХДАК у престижних державних та громадських структурах:
 - участь у роботі експертних рад з питань проведення експертизи дисертаційних робіт Департаменту атестації кадрів МОН України (В. М. Шейко, А. Т. Щедрін, А. О. Рижанова);
 - участь у науково-методичній раді з питань освіти МОН України. ХДАК очолює комісію з культури (0201). Голова президії комісії — В. М. Шейко, заступник голови — М. М. Каністратенко;
 - захисти 2-х докторських (О. І. Романюк, О. М. Кобелєв) і 3-х кандидатських дисертацій (В. І. Зайцева, Я. М. Котенко, Ю. О. Пічугіна), отримання 16 викладачами ХДАК вченого звання професора — 7 осіб і доцента — 9 осіб.
- Водночас перед ХДАК постають нові завдання на 2013/2014 н. р.:
- удосконалювати всі основні напрями діяльності ХДАК, підвищувати її якість та результативність;

- розпочати активну підготовку до 85-річного ювілею ХДАК: затвердити план заходів, підготувати наукову монографію про ХДАК та інші рекламні матеріали: оновити сайт академії, розширити дієвість зв'язків з випускниками минулих років;
- активізувати діяльність створеної Міжнародної асоціації випускників ХДАК, поновити традицію проведення щорічних науково-практичних конференцій випускників академії.

Провідним напрямом діяльності ХДАК була й залишається підготовка фахівців (бакалаврів, спеціалістів і магістрів), тобто освітньо-навчальна діяльність, результативність якої розглядається як сукупний результат функціонування академії як системи, представлений кількісними та якісними показниками, що характеризують відповідність результатів навчально-виховного процесу головним навчально-виховним та науковим завданням ВНЗ, а також накопичений потенціал для подальшого розвитку.

Основними результатами навчально-виховного процесу у 2012/2013 н. р. є:

- розширення номенклатури освітніх напрямів і спеціальностей із підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів:
 - 7 галузей знань (педагогічна освіта, культура, мистецтво, журналістика та інформація, менеджмент і адміністрування, сфера обслуговування, спеціалізовані категорії);
 - 13 напрямів підготовки: соціальна педагогіка; культурологія; книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія; музейна справа та охорона пам'яток історії та культури; документознавство та інформаційна діяльність; менеджмент СКД; театральне мистецтво; хореографія; кіно-, телемистецтво; музичне мистецтво; реклама і зв'язки з громадськістю; менеджмент; туризм;
- нині освітні послуги надаються за сімома напрямками:
 - а) навчання студентів за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями за 12 магістерськими програмами;
 - б) навчання іноземних громадян за ОКР «бакалавр», «спеціаліст», «магістр»;
 - в) діяльність підготовчого відділення для іноземних громадян;
 - г) робота підготовчих курсів для вступу громадян України до ВНЗ;
 - д) підготовка фахівців вищої кваліфікації через аспірантуру, докторантуру, інститут здобувачів;
- навчальний процес здійснюється відповідно до чинного законодавства України, нормативних документів Міністерства освіти і науки України та Міністерства культури України;
- навчальний процес забезпечують 8 факультетів (30 кафедр, з яких 24 — випускові) та 2 центри : Міжнародного співробітництва й освіти та Центр безперервної освіти, в межах яких здійснюється освітня діяльність на підготовчому відділенні для іноземних громадян та підготовчих курсах для громадян України;
- з вересня 2012 р. введена нова документація щодо планування навчального процесу, проведення та звітності (66 форм). Для їх використання

- як на рівні факультетів, кафедр, так і окремими науково-педагогічними працівниками проведено цикл робочих нарад, семінарів начальником навчального відділу, проректорами ХДАК;
- узгоджено зміст навчального процесу і назву окремих структурних підрозділів: кафедра культурології як випускова за спеціальністю «Медіа-комунікації» була перейменована у кафедру культурології і медіа-комунікацій, кафедра менеджменту — у кафедру менеджменту і адміністрування, факультет менеджменту у факультет управління та бізнесу. Створена окрема кафедра туристичного бізнесу як випускова за напрямом підготовки «Туризм»;
 - у жовтні-грудні 2012 р. була здійснена значна за обсягом робота по введеному до Єдиної державної бази даних з питань освіти (ЄДБО) відомостей про контингент студентів академії як денної, так і заочної форм навчання;
 - організація навчального процесу за кредитно-модульною системою суттєво підвищила мотивацію студентів до постійного, систематичного навчання впродовж семестру, якісного виконання всіх видів навчальних завдань, самостійної роботи;
 - важливим етапом науково-дослідницької діяльності навчального процесу стало проведення у ХДАК у травні 2013 р. міжнародного симпозіуму з питань культурно-мистецької освіти, результатом роботи якого стало вироблення конкретних рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази функціонування галузі культури, підвищення якості підготовки фахівців та їх використання в народному господарстві;
 - у 2012/2013 н. р. зусилля викладачів факультету культурології спрямувалися на проходження акредитації магістерських програм зі спеціальностей «Менеджмент соціокультурної діяльності» та «Медіа-комунікації», ліцензування нового для ХДАК напрямку «Реклама». У липні 2013р. за рішенням ДАК академія одержала сертифікати про акредитацію та ліцензію на здійснення освітньої діяльності за вказаними напрямками і спеціальностями;
 - підсумком навчально-виховної роботи стало проведення державної атестації випускників освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Усього дипломи отримали 439 бакалаврів, 406 спеціалістів і 116 магістрів. За денною формою навчання ХДАК закінчили 450 осіб, за заочною — 511;
 - підвищення якості навчально-виховного процесу відобразилося і у зростанні кількості випускників, які одержали дипломи з відзнакою. Так, на денному відділенні серед бакалаврів — 43 особи (майже 20% від загальної кількості випускників), серед спеціалістів — 76 (45%), і магістрів 32 (53%). Серед випускників заочного відділення ці цифри дещо нижчі бакалаври — 17 (= 8%), спеціалісти — 64 (27%), магістри — 29 (52%).
- Одним із показників результативності ХДАК є якісне проведення вступної компанії.

Протягом вступної компанії 2013 р. у Харківську державну академію культури було подано 2237 заяв на 173 місця державного замовлення денної форми навчання на ступінь бакалавра.

Завдання на 2013/14 н. р.:

- підготовка на якісному рівні повного пакета документів для проведення чергової акредитації спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності» за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст»;
- продовжити підготовку до проведення у 2015/16 н. р. акредитації ХДАК у повному обсязі та за окремими спеціальностями;
- активізувати профорієнтаційну роботу, здійснювати дієву підготовку до вступної компанії у 2013/2014 н. р.;
- підготувати пакет навчальної та науково-методичної документації, провести широку профорієнтаційну роботу до першого набору студентів зі спеціальності «Реклама»;
- продовжити впровадження в навчальний процес сучасних педагогічних (освітніх) та інтерактивних технологій мають дотримувати всі викладачі ХДАК кредитно-модульної системи навчання і рейтингового контролю за рівнем знань студентів; переглянути й оновити «Положення про кредитно-модульну систему навчання в ХДАК»;
- розробити нові комплекти навчально-методичного забезпечення навчання іноземних студентів, налагодити спільний дієвий контроль за навчанням іноземних громадян як випускових кафедр, так і Центру міжнародної освіти та співробітництва;
- посилити практичну складову підготовки фахівців через розширення мережі баз практики налагодження постійних зв'язків з ними;
- поширити дієвість зв'язків з випускниками минулих років, активізувати діяльність створеної Міжнародної асоціації випускників ХДАК, поновити традицію проведення щорічних науково-практичних конференцій випускників академії;
- переглянути й оновити план підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ХДАК та посилити контроль за його виконанням;
- добитися суттєвого зменшення кількості відрахованих студентів, особливо випускних курсів, через постійний контроль зі сторони випускових кафедр, кураторів за їх успішністю;
- розробити і головне реалізувати сучасну комплексну програму профорієнтаційної роботи по забезпеченню якісного прийому в ХДАК у 2014 р.

Одним із основних показників результативності діяльності ХДАК є налагодження різних видів міжнародного співробітництва з країнами далекого і близького зарубіжжя, серед них:

- успішне проведення міжнародного симпозіуму з питань культурно-мистецької освіти (травень 2013 р.), в якому взяли участь представники 10 країн світу: США, Росії, Китаю, Данії, Болгарії, Латвії та ін.;
- успішне проведення двох міжнародних наукових конференцій:

- «Культура та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» (листопад 2012 р.);
- «Пам'яткоохоронні традиції Слобожанщини» (вересень 2012 р.);
- навчання іноземних громадян;
- робота Центру міжнародної освіти та співробітництва;
- укладання угод про співпрацю із зарубіжними ВНЗ культурно-мистецького профілю (Москва, Санкт-Петербург, Самара, Пенза, Белгород, Орел, Ярославль).

Міжнародне співробітництво в галузі освіти — стратегічний напрям Харківської державної академії культури, мета — інтегрування в європейський та світовий освітній простір. Академія має широкі та різносторонні міжнародні зв'язки. Один з головних напрямів її діяльності — це навчання іноземних громадян.

Упродовж 2012/2013 н. р. Центр міжнародної освіти та співробітництва працював у першу чергу над розширенням контингенту іноземних студентів, підвищенням якості підготовки іноземних громадян.

Важливе місце в міжнародному співробітництві посідає участь провідних викладачів Академії в зустрічах та міжнародних конференціях, зокрема:

- відділ міжнародних зв'язків брав активну участь у підготовці й проведенні міжнародного симпозіуму з питань культурно-мистецької освіти 23–24 травня 2013 р. Зокрема, відділ відповідав за запрошення іноземних гостей за організацію листування із запрошеними, забезпечення перекладом проф. Ганса Ельбестаузена (Копенгагенський університет, Данія), здійснення перекладів під час пленарного засідання, круглого столу, зустрічей із викладачами ХДАК та культурної програми;
- відділ міжнародних зв'язків брав участь у підготовці документації на проект TEMPUS «Інноваційна модель бібліотечно-інформаційної освіти в Україні», листуванні і зустрічами з іноземними партнерами (проект, на жаль, не був схвалений);
- одним із провідних напрямів міжнародного співробітництва ХДАК є обмін інформацією із зарубіжними ВНЗ таких країн: Данія (Копенгагенський університет), ФРН (Університет прикладних наук, Потсдам), Великобританії (Ун-т Роберта Гордона, Абердін), Італії (Болонський університет), КНР (ун-т м. Наньчан), Університет Гонзага (м. Спокан, штат Вашингтон, США) та ін.;
- постійний обмін інформацією з міжнародними асоціаціями, членом яких є ХДАК: EUCLID, BOVCATSSS;
- відділ постійно здійснює переклади міжнародних інформаційних матеріалів і запрошень на замовлення спецкафедр ХДАК, анотацій для наукових статей викладачів ХДАК, допомагає листуватися з можливими абітурієнтами з країн Азії й Африки, бере участь в англomовному оформленні документів іноземних студентів ХДАК.

Міжнародні зв'язки надають можливості колективу ХДАК ефективно використовувати кращі досягнення світової освітньої спільноти в навчальному процесі та науково-творчій діяльності.

Завдання на 2013/2014 н. р.:

- розширення міжнародних зв'язків та контингенту іноземних громадян;
- створення навчально-методичних матеріалів українською та російською мовами для іноземних громадян базових спеціальностей і спеціалізацій;
- використання в навчальному процесі іноземців сучасних освітніх технологій, необхідність активізації роботи щодо пошуку нових іноземних партнерів;
- поліпшення побутових умов іноземних громадян;
- долучення студентів ХДАК до безпосередньої участі в роботі з іноземними громадянами;
- створення спільно з факультетом кіно-, телемистецтва циклу відеофільмів «Українська культура очима іноземних студентів», «Культури світу в Харкові (іноземні студенти Харкова)»;
- удосконалення рекламної діяльності Центру, перехід на інший рівень її проведення з урахуванням сучасних технологій;
- укладання договорів про співпрацю з представниками зарубіжних навчальних закладів, створення умов для обміну студентами тощо;
- участь у проектах і програмах, спрямованих на входження ХДАК у світовий освітній простір;
- участь у виставках-презентаціях ВНЗ України за кордоном із залученням засобів масової інформації зарубіжних країн;
- удосконалення системи роботи з випускниками ХДАК минулих років, котрі працюють за фахом на батьківщині, поповнення на систематичній основі інформаційної бази даних випускників ХДАК з числа іноземних громадян.

Кожна людина має навчатися впродовж усього життя, навчаючись в освітніх структурах різних рівнів. Поповненню та оновленню знань сприяє Центр безперервної освіти ХДАК.

Сучасні процеси глобалізації та інформатизації суспільства, необхідність інтеграції України в освітньо-комунікаційний простір та просування молоді на світовий ринок праці зумовлюють необхідність здобуття вищої освіти кожним громадянином України.

Основні результати діяльності у 2012/2013 н. р. у вказаній галузі:

- успішна робота підготовчих курсів;
- стажування як науково-педагогічних кадрів ХДАК, так і викладачів I–II та III–IV рівнів акредитації України;
- рекламна діяльність.

Діяльність системи довузівської підготовки і післядипломної освіти академії має чітко визначену специфіку й орієнтується на особливості вимог до рівня підготовки вступників мистецьких напрямів, а саме:

- підготовка абітурієнтів до вступу до вищих навчальних закладів із загальноосвітніх дисциплін у ХДАК має на меті не тільки поглиблення та закріплення знань, передбачених шкільною програмою, а й ознайомлення майбутніх вступників із особливостями навчально-виховного і творчого процесу в ХДАК;

- навчання абітурієнтів, що вступатимуть на напрями підготовки галузі «мистецтво», спрямоване на здобуття знань, набуття вмій та навичок, необхідних для успішного проходження творчого конкурсу;
- вивчення професійно орієнтованих курсів із напрямів галузі «Мистецтво» дозволяє слухачам перевірити адекватність вибору професії та посилює мотивацію майбутнього навчання.

Харківська державна академія культури має значний досвід підготовки громадян України до вступу у вищі навчальні заклади України, яку розпочала у вересні 1997 р.

Досвід роботи з абітурієнтами викликав необхідність створення відповідного структурного підрозділу — факультету довузівської підготовки та післядипломної освіти, який з 01 грудня 2010 р. реорганізовано в Центр безперервної освіти.

Завдання центру безперервної освіти на 2013/2014 н. р.:

- збільшення контингенту слухачів підготовчих курсів;
- створення навчально-методичних матеріалів для спецкурсів, що викладаються;
- використання в навчальному процесі сучасних освітніх та інтерактивних технологій;
- удосконалення рекламної діяльності Центру, перехід на інший рівень її проведення з урахуванням сучасних технологій;
- проведення поглибленого моніторингу ринку освітніх послуг України та потенційної абітурієнтської аудиторії;
- розширення кола навчальних закладів з урахуванням не лише Харківського регіону, а й інших регіонів України, з якими необхідно здійснювати співробітництво щодо стажування викладачів ХДАК;
- підготовка до проведення ліцензування нових освітніх послуг (підвищення кваліфікації);
- участь у виставках-презентаціях ВНЗ України із залученням засобів масової інформації.

Відзначимо, що результативність роботи ХДАК переважно залежить від якості науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Основними результатами цього напрямку діяльності ХДАК у 2012/2013 н. р. є:

- спрямування на організацію адаптації програм та навчально-методичних матеріалів, що видаються в академії, до вимог Міністерства освіти та науки України;
- серед організаційних заходів:
 - 1) створення та затвердження наказом ректора (березень 2013 р.) методичної ради академії на чолі з І. Ю. Коноваловою (канд. пед. наук, доц., доцент кафедри теорії музики та фортепіано);
 - 2) розроблення (за змістом) критеріїв оцінювання знань та вмій студентів (серпень 2012 р.);
 - 3) проведення ректорських перевірок стану науково-методичного забезпечення підготовки фахівців в академії (1 семестр) та стану виконання зобов'язань за контрактами викладачів, контракт котрих

завершується у 2013 р. (2 семестр), перевірка змісту зобов'язань з науково-методичної роботи на наступний період контракту;

- удосконалення методичного забезпечення роботи куратора. Запропоновано «Щоденник куратора» для систематичного обліку роботи кураторів, який віддзеркалює відповідну діяльність за напрямками: організаційна, виховна, соціальна протягом всіх років навчання групи. Щоденник можна розглядати не лише як засіб обліку проведеної роботи, але й бути підставою для аналізу динаміки виховної роботи, найпоширеніших та інноваційних методів, форм співпраці куратора з однією групою за 5 років та цієї роботи на факультеті, академії в цілому, її корегування відповідно до соціокультурних потреб та потреб соціального розвитку особистості студента.

Робота науково-методичних семінарів в академії здійснювалась відповідно до планів науково-методичних рад факультетів і науково-методичних комісій кафедр, спрямовувалася на вдосконалення організації, змісту, методичного забезпечення освітнього процесу за кредитно-модульною системою навчання, зважаючи на потреби розвитку вищої культурологістическої освіти в умовах становлення інформаційного суспільства та нову форму документації за зразками МОН України.

Інтеграційно-глобалізаційні процеси зумовили збільшення кількості методичних семінарів за участю іноземних фахівців: майстер-клас з режисури й акторського мистецтва за участю представників Регіонального центру драматичного мистецтва CRAD з Клермон-Феррана, Франція (20-21.03.2013), Майстер-клас французьких педагогів Ж. Жака та Ж. Совестр по комедії дель-Арто (квітень 2013 р.); «Досвід Данії в підготовці бібліотекарів вищої кваліфікації» — (майстер-клас Ханса Ельбесхаузна (Данія, травень 2013 р.); майстер-клас провідного російського фахівця з медіасфери Парфенова. Ці процеси позначилися на тематиці семінарів щодо пошуків інноваційних підходів до підготовки фахівців у нових соціокультурних умовах: ММ «Новітні методики викладання спецдисциплін у ВНЗ України»; ТМ «Робота актора естрадного жанру в циркових репризах»; факультет документознавства «Сучасні комп'ютерні та комунікаційні технології в інформаційно-документній сфері», факультет хореографічного мистецтва «Методика викладання екзерсису класичного танцю».

Завдання на 2013/2014 н. р.:

- забезпечити навчально-методичними матеріалами всі базові курси, акцентувати на розробці таких матеріалів для нових спеціальностей: «медіа-комунікації», «туризм», «реклама» та ін.;
- активізувати підготовку підручників та навчальних посібників з грифом МОН України за профілем академії, конспектів лекцій для навчальних дисциплін, не забезпечених підручниками чи навчальними посібниками;
- вчасно (не пізніше січня звітного року) оформлювати зміни зобов'язань за контрактом, зумовлені потребами навчально-виховного процесу, науково-дослідницької діяльності або станом здоров'я викладача;
- прискорити розробку та видання навчально-методичних матеріалів російською мовою для іноземних студентів.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності академії є виховна робота зі студентами. Викладачі ХДАК убачають своє завдання в тому, щоб студенти стали не лише висококваліфікованими фахівцями, а й справжніми патріотами, котрим притаманне почуття гордості за свою батьківщину, її славне історичне минуле, здатні пропагувати кращі досягнення української культури і мистецтва.

Основними здобутками виховної роботи є:

- єдність навчально-виховної, наукової і творчо-виконавської діяльності студентів;
- зміцнення системи студентського самоврядування;
- шефська допомога Харківському санаторно-виховному комплексу №1 та ін.;
- проведення дозвіллевих заходів, спартакіади;
- видання газети «Бурсацький узвіз»;
- діяльність інституту кураторів.

В академії активно проводиться робота щодо Європейської та Євроатлантичної інтеграції, зокрема в жовтні 2012 р. студенти академії взяли участь у проєкті ЮНЕСКО «Всесвітня спадщина», де студенти з Румунії, Єгипту, Турції та Росії презентували культуру своїх країн та відповідали на запитання. За окремим планом святкувався День Європи в академії.

Водночас є й невирішені питання:

- значної уваги потребує інтелектуальне виховання, а саме: відповідальність студентів за якість професійних знань та майстерності. Це має стати профілактикою відрахувань за академічну заборгованість;
- удосконалювати систему студентського самоврядування в групах на факультетах та гуртожитках;
- активізувати діяльність Міжнародної асоціації випускників ХДАК.

Один із основних вагомих показників, яким вимірюється рівень сучасного вищого навчального закладу, — це результативність науково-дослідницької діяльності (НДД).

Слушними є висловлювання О. М. Микитюка стосовно того, що науково-дослідну діяльність у ВНЗ слід розглядати, по-перше, як складову навчально-виховного процесу, що безпосередньо впливає на зміст і напрям діяльності вищої школи, змінює вимоги до рівня підготовки фахівців, творчого їх розвитку, умінь застосовувати наукові знання на практиці; по-друге, як галузь інтелектуальної творчої діяльності особистості, ефективний засіб її самореалізації; по-третє, як умову підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, підвищення їх наукової кваліфікації, розвитку й поширення наукової культури, інновацій, творчості, а також поновлення інтелектуального потенціалу суспільства [3].

ХДАК як ВНЗ IV рівня акредитації, науково-освітній центр культурно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямувань у 2012/2013 н.р. значну увагу приділяв розвитку науково-дослідницької діяльності, посиленню ролі науки в професійній підготовці майбутніх фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів через докторантуру й аспірантуру, активно-

му залученню до наукової роботи науково-педагогічного складу та співробітників академії.

Результати науково-дослідної діяльності ХДАК у 2012/2013 н. р.:

- активне розроблення двох державних фундаментальних досліджень «Вітчизняна та світова культура: історико-теоретичні аспекти», «Документально-комунікаційні структури», що є пріоритетними, здійснюються відповідно до ініційованих ХДАК уведенням в Україні двох наукових галузей — «культурологія» і «соціальні комунікації»;
- успішне функціонування двох докторських спецрад — Д 64.807.01 — Теорія та історія культури, українська культура (культурологія, мистецтвознавство); Д 64.807.02 — книгознавство бібліотекознавство, бібліографознавство (соціальні комунікації);
- розширення номенклатури наукових напрямів і спеціальностей в аспірантурі й докторантурі: у докторантурі 3 — напрями і 5 спеціальностей, в аспірантурі — 5 напрямів і 9 спеціальностей;
- уперше проведення на базі ХДАК за підтримки Міністерства культури України міжнародного симпозиуму з питань культурно-мистецької освіти, в якому взяли участь представники не лише різних регіонів України, а й інших країн світу: США, Росії, Данії, Болгарії, Китаю, Латвії та ін.;
- ініціювання академією введення до Переліку наукових галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка докторів і кандидатів наук, нової спеціальності «18.00.08 — хореографічне мистецтво», розроблення напрямів досліджень, Паспорта спеціальності, подання в МОН України;
- захисти докторських і кандидатських дисертацій науково-педагогічним складом і співробітниками ХДАК (2-х докторських — О. І. Романюк, О. М. Кобелев; 3-х кандидатських — Ю. О. Пічугіна, В. Т. Зайцева, Я. М. Котенко);
- членство провідних викладачів академії в експертній раді Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України (В. М. Шейко, А. Т. Щедрін, А. О. Рижанова в спецрадах ХДАК та інших ВНЗ України тощо);
- випуск редакційно-видавничим відділом ХДАК (Л. Ф. Торбовська) 10 фахових збірників наукових праць («Культура України» вип. 39, 40, 41, 42, ч.1 і 2; «Вісник ХДАК» вип. 37, 38, 39, 40), 1 монографії (С. Б. Рибалко), 9 авторефератів дисертацій, 3 навчальних посібників, 90 науково-методичних видань, серії «Видатні педагоги ХДАК» (В. М. Шейко, Г. Г. Асєєв, М. В. Дяченко, С. І. Гордєєв), 2 збірників матеріалів наукових конференцій; 2 програм наукових конференцій та ін.;
- присудження вченого звання професора і доцента 16 викладачам академії (професора — 7 — Алфьорова З. І., Кислюк К. В., Осадча В. М., Потрашков С. В., Откидач В. М., Шемаєва Г. В., Щедрін А. Т.; доцента — 9 — Аніщенко А. П., Осипенко О. О., Жукова О. В., Данильчишин Ю. М., Куриленко І. А., Курінна Г. В., Лисенкова Н. В., Коханова І. О., Шкуркіна В. М.);

- підвищення результативності роботи аспірантури і докторантури ХДАК; нині навчаються 65 аспірантів, 19 докторантів, 16 здобувачів наукового ступеня; серед аспірантів 18 викладачів і співробітників академії, серед докторантів — 8, серед здобувачів — 2 особи;
 - проведення міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій і симпозіумів, а саме: міжнародного симпозіуму з питань культурно-мистецької освіти (травень 2013 р.); третьої міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Пам'яткоохоронні традиції Слобожанщини» (вересень 2012 р.); щорічної міжнародної наукової конференції «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» (листопад 2012 р.); щорічної всеукраїнської науково-теоретичної конференції молодих учених «Культура та інформаційне суспільство XXI століття» (квітень 2012 р.) та ін.;
 - ідентифікація наукових шкіл ХДАК у цілому та бібліотечно-інформаційної зокрема, виявлення основних лідерів, серед яких: В. М. Шейко, М. В. Дяченко, Н. М. Кушнарєнко, Г. Г. Асєєв, І. І. Польська та ін. [4–7].
 - внутрішній рейтинг наукових досягнень факультетів, кафедр, окремих викладачів, виявлення їхньої науково-дослідницької активності, активізація участі провідних науковців ХДАК у різноманітних конкурсах, зокрема регіональних — «Вища школа Харківщини — кращі імена» (В. Ю. Степанов, Ю. І. Лошков, Г. В. Шемаєва, С. І. Гордєєв та ін.);
 - оперативне висвітлення результатів науково-дослідної діяльності академії в засобах ЗМІ (друкованих виданнях, на радіо, телебаченні), на сайтах академії в Інтернеті тощо.
- Завдання на 2013/2014 н. р.:
- сконцентрувати науково-дослідну діяльність академії на розробленні фундаментальних і прикладних досліджень, тематично пов'язаних із новими науковими галузями — «26 — культурологія» та «27 — соціальні комунікації»;
 - сприяти подальшій трансформації ХДАК у сучасний науково-навчальний центр, де результати наукових досліджень активно впроваджуються у навчальний процес, сприяють підвищенню якості підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів;
 - підвищувати роль студентської науки (участь і перемога в наукових олімпіадах, конкурсах, конференціях, фестивалях студентів); зміцнювати наукову комунікацію — студент (бакалавр, спеціаліст, магістр) — аспірант — докторант — кандидат наук — доктор наук — доцент — професор;
 - створити умови для ефективної роботи спецрад ХДАК; підготувати документи та проєкт нового складу спецради Д 64.807.02 із соціальних комунікацій, подати на розгляд та затвердження до МОН України;
 - вивчити питання, підготувати документи та надіслати їх до МОНмолодьспорту України щодо відкриття в ХДАК аспірантури й докторантури з наукової спеціальності 27.00.01 — теорія та історія соціальних комунікацій;
 - підвищувати ефективність функціонування аспірантури, докторантури; збільшити відсоток викладачів ХДАК з науковими ступенями та

вченими званнями, зокрема на кафедрах факультетів кіно-, телемистецтва, хореографічного мистецтва, театрального мистецтва, кафедрах естрадного співу, іноземних мов; зосередити увагу на підготовці докторських дисертацій викладачами ХДАК;

- посилювати результативність наукових досліджень викладачів ХДАК через активізацію захистів докторських і кандидатських дисертацій, опублікування одноосібних чи колективних монографій, підручників і навчальних посібників із грифом МОН України, наукових статей у фахових наукових виданнях України, проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів;
- підготувати наукову монографію до 85-річчя ХДАК, створити редакційну колегію під керівництвом В. М. Шейка, затвердити формальні і змістові показники видання;
- розпочати дослідження з питань ідентифікації творчо-виконавських шкіл ХДАК (музичне, хореографічне, театральне, кіно –, телемистецтво та ін.).

Одним із важливих напрямів діяльності ХДАК як ВНЗ мистецького профілю є творчо-виконавська діяльність.

Серед основних здобутків 2012/2013 н. р.:

- у ХДАК функціонують понад 20 творчих колективів за професійним спрямуванням студентів, клубів, гуртків за інтересами (театр народно-го танцю «Заповіт», театр сучасного танцю «ЕСТЕТ», ансамбль бального танцю, театр-студія «ЕКМАТЕДОС», учбовий театр «Академія», театр естрадного співу «СТЕП», оркестри: естрадно-симфонічних, народних, духових інструментів; хори — академічний, український народний; ансамбль скрипалів; ансамблі народної музики: «Стожари», «Цим-Бан-До»; фольклорні гурти «Фарби», «Співаймо», «Зарина»; джазові: оркестр «Біг-Бенд» та гурти «Магніфіка», ансамбль «SYMBOL STREAM»); студентська репортерська майстерня, фотоклуб та ін.;
- близько 100 студентів академії стали переможцями міжнародних, всеукраїнських, регіональних конкурсів і фестивалів;
- особливо палідною в минулому році була творчо-виконавська діяльність факультету музичного мистецтва ХДАК, як студентів, так і викладачів, зокрема кафедри естрадного співу.

Завдання на 2013/2014 н. р.:

- сконцентрувати науково-дослідну діяльність академії на розробленні фундаментальних і прикладних досліджень, тематично пов'язаних із новими науковими галузями — «26 — культурологія» та «27 — соціальні комунікації»;
- сприяти подальшій трансформації ХДАК у сучасну науково-навчальну, творчо-виконавську інституцію, де результати наукових досліджень активно впроваджуються в навчальний процес, сприяють підвищенню якості підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів;
- вивчити питання, підготувати документи та надіслати їх до МОН України щодо відкриття у ХДАК аспірантури й докторантури з наукової спеціальності 27.00.01 — теорія та історія соціальних комунікацій;

- підвищити ефективність функціонування аспірантури, докторантури; збільшити відсоток викладачів ХДАК з науковими ступенями та вченими званнями, зокрема на кафедрах факультетів кіно-, телемистецтва, хореографічного мистецтва, театрального мистецтва, кафедрах естрадного співу, іноземних мов;
- удосконалення науково-методичного забезпечення функціонування аспірантури ХДАК; розпочати роботу з підготовки й опублікування робочих програм вступних іспитів з усіх 9 наукових спеціальностей аспірантури ХДАК;
- створити умови для ефективної роботи спецрад ХДАК; підготувати документи та проект нового складу спецради Д 64.807.01 з культурології та мистецтвознавства, подати на розгляд та затвердження до МОН України;
- скласти програму підготовки дієвого резерву керівного складу академії на наступне п'ятиліття на засадах урахування наукових здобутків, педагогічного досвіду й організаторського таланту докторів і кандидатів наук ХДАК;
- посилювати результативність наукових досліджень викладачів ХДАК через активізацію захистів докторських і кандидатських дисертацій, опублікування монографій, підручників і навчальних посібників із грифом МОН України, наукових статей у фахових наукових виданнях України, проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів;
- створити умови щодо використання можливостей внутрішніх і міжнародних грантів для наукової діяльності студентів і викладачів академії.

Серед стратегічних пріоритетів розвитку ХДАК як ВНЗ IV рівня акредитації є кадрове забезпечення навчально-виховного та науково-творчого процесу, асекурація науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації.

На 01.08.2013 р. в академії працюють 314 науково-педагогічних працівників, із них: 255 — штатних викладачів, 59 — сумісників. Серед штатних викладачів 39 мають наукові ступені або вчені звання доктора наук, професора, 129 — наукові ступені кандидатів наук, учені звання доцентів. 34 — державні почесні звання народного, заслуженого артиста України, заслуженого діяча мистецтв, заслуженого працівника культури та ін. Науковий ценз штатних науково-педагогічних працівників ХДАК становить 65% (по Україні середній показник забезпечення ВНЗ науково-педагогічними працівниками зі ступенями і науковими знаннями становить більше 50%). На перший погляд, наведені показники є задовільними. Проте і в цьому навчальному році слід звернути особливу увагу на підготовку та залучення до навчального процесу кращих науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації. Зазначимо, що більше половини викладачів, котрі нині працюють в академії, це її колишні випускники.

Провідну роль у підготовці фахівців відіграють 24 випускові кафедри, 20 з яких очолюють доктори наук, професори. Саме на випускових кафедрах працює переважна більшість науково-педагогічних працівників, котрі мають наукові ступені, вчені звання, державні почесні звання в галу-

зі культури і мистецтва. Так, якщо загалом в академії штатних науково-педагогічних працівників з ученими званнями — майже 64%, то на випускових кафедрах 85–100%.

Середній вік професорсько-викладацького складу академії становить 47 років, докторів наук, професорів — 58 років, кандидатів наук, доцентів — 43 роки, викладачів, котрі не мають наукового ступеня чи вченого звання — 31 рік. За віковим цензом склад науково-педагогічних працівників академії, керівних кадрів є оптимальним, хоча деякі завідувачі кафедр, професори вже пенсійного віку.

Головними завданнями на 2013/2014 н. р. у цій галузі є:

- поліпшення якісних характеристик науково-педагогічного складу академії на засадах об'єктивності, системності й послідовності; кадрова політика має бути нерозривно пов'язана з підготовкою докторів і кандидатів наук через докторантуру й аспірантуру ХДАК; особливе значення слід приділяти працевлаштуванню докторантів та аспірантів, які до закінчення аспірантури чи докторантури успішно захистили або подали до спецрад дисертації;
- під час добору та розстановки кадрів керуватися основними положеннями законодавства України про вищу освіту, зокрема щодо ВНЗ ІV рівня акредитації, згідно з яким у складі науково-педагогічних кадрів випускової кафедри мають бути не менше двох докторів наук, один із яких — завідувач кафедри;
- оптимально використовувати потужний потенціал штатних викладачів ХДАК із докторів і професорів у науковому і навчально-виховному процесі: 1) розробленні фундаментальних і прикладних досліджень у галузі культурології, мистецтвознавства та соціальних комунікацій; 2) розробленні принципово нових фундаментальних, професійно — орієнтованих, спеціальних навчальних дисциплін, курсів спеціалізації та за вибором — профільних для академії; слід поширити в академії світову практику, коли доктори наук, професори є ключовими суб'єктами наукового і навчального процесу у вищій школі; вони мають взяти на себе основну відповідальність за якісне читання лекційного матеріалу, проведення майстер-класів, асистенти і молоді викладачі мають на конкурсних засадах виборювати право проводити семінарські, практичні і лабораторні заняття;
- за умови прийняття змін до «Порядку присвоєння вчених звань професора і доцента в Україні» активізувати практику переведення докторів, кандидатів наук, викладачів ХДАК, котрі мають почесні звання, на заміщення посад професорів і доцентів; слід вивчити ситуацію та подати у вересні 2013 р. (М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнарченко, Л. Г. Кузнецова) на затвердження вченою радою ХДАК Перспективного плану підготовки професорів і доцентів академії до 2020 р. — це питання заслухати на одному з перших засідань ученої ради ХДАК;
- слід повернутися до обов'язкової системної перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів і співробітників академії, зважаючи на те, що це усталена форма, яка вможливує розширення професійного

«поля» та зростання кадрового потенціалу ХДАК. З огляду на це, директору Центру безперервної освіти (Т. М. Брагиній), начальнику відділу кадрів (Л. Г. Кузнецовій) під патронатом першого проректора та проректора з наукової роботи (М. М. Каністратенка, Н. М. Кушнарєнко) розробити Перспективний план перепідготовки і підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу та співробітників ХДАК до 2020 р., подати його на розгляд ученої ради ХДАК у жовтні 2013 р. тощо.

Суттєву роль в інформаційному забезпеченні навчально-виховного процесу та наукової діяльності відіграє бібліотека ХДАК.

Основними досягненнями бібліотеки у 2012/2013 н.р. є:

- надання якісних послуг, підвищення рівня обслуговування користувачів;
- електронізація бібліотеки, розширення можливостей електронного читального залу;
- підготовка бібліографічних покажчиків «Друковані праці викладачів ХДАК», дайджеста «Віват, Академіє!», біобібліографічних покажчиків серії «Видатні педагоги ХДАК» та ін.;
- широка виставкова робота.

Бібліотека академії постійно працює над удосконаленням інформаційно-бібліотечних послуг для повного задоволення інформаційних потреб користувачів, а також над збагаченням фонду бібліотеки профільними виданнями згідно з навчальними планами факультетів.

Фонд бібліотеки на 1 вересня 2013 р. дорівнює 315159 прим. Бібліотека передплачує 140 назв газет та журналів. Усі підрозділи обслуговують 10926 читачів. Чисельність читачів за єдиним читацьким квитком — 3670 осіб. Кількість відвідувань — 178506. Книговидача становить 463194 прим.

Загальний обсяг бібліографічних записів у ЕК АБІС «УФД/Бібліотека» на 01.05.2013 р. сягає 238073 записів. ЕК книг налічує 26935 записів. ЕК нот — 74405 записів.

Бібліотека активно працює над повнотекстовою базою даних «Full Text», яка містить повні тексти підручників, навчально-методичних матеріалів, довідкових документів, збірники наукових праць та матеріали конференцій ХДАК.

Видавнича діяльність бібліотеки також є успішною. У серії «Видатні педагоги ХДАК» вийшли друком біобібліографічні покажчики, підготовлені співробітниками довідково-бібліографічного відділу.

Завдання бібліотеки на 2013/2014 н. р.:

- підвищення комфортності обслуговування всіх категорій користувачів;
- створення єдиної внутрішньовузівської мережі, яка забезпечить інформаційну взаємодію всіх підрозділів академії;
- збільшення фонду електронних навчальних видань для забезпечення навчального процесу; співпраця з редакційно-видавничим відділом ХДАК;
- підвищення ефективності праці бібліотечних працівників та створення належних умов роботи бібліотекарів і читачів.

Традиційно складним є питання фінансування вищої школи. За відсутності протягом значного проміжку часу затвердженого держбюджету академія змушена економно і раціонально використовувати наявні державні та власні кошти.

Незважаючи на об'єктивні фінансові труднощі, минулого навчально-го року академія в повному обсязі та без затримок здійснювала виплату студентам стипендій, зарплати та відпускні науково-педагогічному складу і співробітникам. Академія не має кредиторської та дебіторської заборгованості. Вчасно й у повному обсязі здійснено платежі до соціальних фондів тощо.

Завдання у фінансовій площині на 2013/2014 н. р.: розширити масштаби платних послуг в академії згідно з вимогами чинного законодавства України. Вивчити питання, обґрунтувати та перевести в практичну площину видання на платній основі фахових наукових збірників ХДАК, що входять до переліку МОН України, — «Культура України» та «Вісник ХДАК», а також матеріалів і тез наукових, науково-практичних конференцій, фестивалів та конкурсів міжнародного, всеукраїнського і регіонального рівнів. Начальнику ПФВ (О. В. Мельниковій), завідувачеві економічним відділом (О. В. Колесніковій), завідувачеві редакційно-видавничим відділом (Л. Ф. Торбовській) до кінця вересня 2013 р. подати на затвердження вченої ради ХДАК обґрунтовані розрахунки щодо вартості платних наукових і навчально-методичних публікацій.

Нині на балансі академії 5 навчальних корпусів та 2 гуртожитки. Навчальні аудиторії, лабораторії, кабінети розташовані в п'яти будинках, три з яких споруджені на початку XIX ст., а два інших — наприкінці XIX — поч. XX ст. Усі п'ять корпусів повністю пристосовані до навчальних потреб. Крім того, додаткові спеціалізовані хореографічні аудиторії, читальні зали, аудиторії для самостійної роботи студентів факультету музичного мистецтва з відповідним музичним інструментарієм обладнані в нежилых приміщеннях першого поверху гуртожитків академії. Навчальна площа будівель на 1.09.2013 р. складає 12432 кв.м.

Крім того, для проведення теоретичних, практичних та індивідуальних занять зі спеціальних дисциплін, практичної підготовки студентів академія, відповідно до укладених у 2012 р. угод про співпрацю, використовує спеціалізовані приміщення студії, зали Харківського обласного театру для дітей та юнацтва, Харківської обласної державної телерадіокомпанії, Палацу культури Червонозаводського району м. Харків Харківського академічного театру музичної комедії, Харківського державного академічного драматичного театру ім. Т. Шевченка, Харківського обласного театру для дітей та юнацтва, культурно-спортивного центру «Комунар», українського культурного центру «Юність», Палацу студентів та комп'ютерного центру Національного технічного університету «ХПІ». Академія надає науково-методичну допомогу зазначеним установам, долучає їхніх співробітників до участі в наукових конференціях та творчих заходах, готує фахівців для подальшого працевлаштування в театральні-концертні установи міста, на студіях обласної держтелерадіокомпанії. Така творча співпраця з про-

фільними установами й організаціями вможливує повністю забезпечити якісну теоретичну, фундаментальну та спеціальну підготовку фахівців.

Завдання господарського характеру на 2013–2014 н. р.:

- продовжити ремонтно-реставраційні роботи по оновленню зовнішніх фасадів і внутрішніх інтер'єрів навчальних корпусів та гуртожитків;
- удосконалити систему опалення в навчальних корпусах і гуртожитках, зокрема в навчальному корпусі № 3;
- для поліпшення побутових умов студентів, котрі проживають у гуртожитках, продовжити роботу по створенню кімнат підвищеного комфорту, ремонту навчальних аудиторій;
- вивчити питання щодо монтажу системи автоматичної пожежної сигналізації та системи гучного повідомлення людей про пожежу в гуртожитках та навчальних корпусах;
- з метою збереження матеріальних цінностей ХДАК вивчити питання щодо встановлення системи відеоспостереження в навчальних корпусах;
- продовжити практику оновлення матеріально-технічної бази факультетів, творчих колективів, придбання комп'ютерної техніки та музичних інструментів;
- особливу увагу приділити ремонту, комп'ютерному та меблевому обладнанню мультимедійного центру (ауд. № 8).

Таким чином, аналіз різноманітних матеріалів функціонування Академії культури, яка готується до святкування свого 85-річного ювілею, свідчить, що вона, пройшовши свій славетний історичний шлях, на сучасному етапі досягла знакових і значних звершень у підготовці культурно-мистецьких та інформаційно-бібліотечних фахівців вищої кваліфікації. Колектив академії, відповідно до принципів болонської декларації, досяг значних успіхів в організації навчального процесу, втіленні кредитно-модульної системи навчання. Отже, Академія успішно реалізує ідеї долучення до загальноєвропейського освітнього простору в умовах глобалізаційно-цивілізаційних світових процесів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ожегов С. И. Словарь русского языка : ок. 57000 слов / С. И. Ожегов ; под ред. Н. Ю. Шведовой. — 20-е изд. стер. — М. : Рус. яз., 1988. — 750 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 170 000 слів / [уклад., кер. проекту та голов. ред. В. Т. Бусел]. — К. ; Ірпінь : Перун, 2001. — 1440 с.
3. Микитюк О. М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти України в ХІХ ст. : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Микитюк Олександр Миколайович. — Х., 2003. — 32 с.
4. Шейко В. М. Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Харківській державній академії культури / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнарєнко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 6. — С. 20–23.
5. Шейко В. М. Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю: постановка проблеми / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнарєнко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 9. — С. 43–47.

6. Шейко В. М. Харківська бібліотечна наукова школа: історико-генетичний вимір / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко, А. А. Соляник // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — Х., 2011. — Вип. 34. — С. 56–73.
7. Шейко В. М. Харківська наукова школа книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства: система комунікаційних зв'язків / Василь Шейко, Наталя Кушнарєнко, Алла Соляник // Вісн. Кн. палати. — 2012. — № 10. — С. 45–48.

Надійшла до редколегії 11.03.2014 р.